

Mažuranić Vladimir, Prinosi za hrvatski pravno-povjestni rječnik. „Zvezek IV.: „kanat“ — „med“. Izdaje Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Zagreb, 1913.

Poleg velikega „Rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika“, ki je došel do črke N, izdaja Jugoslavenska akademija posebe zgodovinski pravni slovar. Akademik VI. Mažuranić znaša v njem o izrazih, ki morejo igrati v pravnem življenju kako vlogo, bogato gradivo iz starih spomenikov, knjig in današnjih dialektov. Ozira se pri tem tudi na etimologijo besed, ki je kaj nevarno polje. Kje je meja juridičnosti izrazov, to se da težko reči; vendar se mi zdi, da Mažuranić v tem oziru sega predaleč. Kaj imajo v pravnem slovarju iskati n. pr. besede kakor „krat“, „mar“ ali krompir? — Iz IV. zvezka tega dela hočem tu posneti nekaj beležk, ki se ponajveč tičejo lastnih imen. V listini iz 16. stoletja se nahaja „kaniga“ = knjiga in „kanez“ = knez. Mažuranić dodaja, da bi se na obliko „kanez“ dalo zvesti ime „Kaniža“, zlasti, ker se ime tega kraja baš v 16. stoletju piše tudi: Keniža. — Glede „kazni“, ki pomeni tudi neki davek, pravi Mažuranić: „Ako je istina, da u Gor. Kranjskoj kazni znači njem. Steuer, tad bi se smjelo pomisliti, da je riječ postala ili v zvezi sa sveslov. glag. kazati sa značenjem reći, odrediti, zapovjediti i dr. Sličnim načinom postadoše narok, urok, zarok.“ — Lastno ime Kelemen od „Clemens“; tu je omeniti štajersko ime Kelemina, prim. Koloman. — Izraz „črna vojska“ je znan tudi po severozapadnih hrvatskih krajih. Mažuranić opozarja na rusko besedo „čern“ = plebs, a zdi se mu, da imamo tu opraviti z asimilacijo tuje besede: ital. „cerna“ pomeni vojaka-seljaka (Du Cange: černe ital. = militia urbana), dasi bi bilo mogoče, da je beseda v beneški dialekt prišla iz slovenščine. — „Kocil“ je ime vinograda blizu Zagreba; od Cancianus? (Ob Muri na Štajerskem je vinogradni „vrh“ Kacian“. — Lastno ime „Kohan“ je tudi v starih hrvatskih spomenikih (kakor je bil nekdanj med Slovenci tudi Jaroslav). V starem Zagrebu so lastna imena: Kon, Kone, Kun, Kuna; na Štajerskem so imena Konjc, Kunce, Kunič, češki: Kunc, Kunata itd. Ime „Kupljen“ v Hrvatski in Srbiji, a tudi na Štajerskem. O „Kurentu“ se pripoveduje tudi med Hrvati; v Gornji Krajini se pripoveduje o Korenu kovaču. Ljubljana se je v 14. veku zvalo zaselje v Zagrebu; Mažuranić opozarja na veliko število slovanskih lastnih imen, ki se enako začenjajo, ter pravi: „Mislim, da mora ina slovanska ili inojezična osnova biti, od koje su postali mnogi ti nazivi, a služi oznakom za podvodne, kalne nizine.“ — Imena „Masten“, Masten, Mestina, Mestihna, Mestinja je izvajati od „Mestislava“.

Dr. Fr. Ilešić.

Jan Ev. Chadt Ševětinský, Dějiny lesů a lesnictví v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. (Zgodovina gozdov in gozdarstva.) V Pisku, 1913. V zalogi pisateljevi. 1121 str. Z 250 ilustracijami, 3 mapami in mnogimi tab.

Bolj morda nego po leti deluje zdaj po zimi na nas mogočni gozd, čigar velikani mole v silnem odporu proti mrazu in burji ven iz belega snega. Naj omenimo zato češko literarno delo, ki nas uvaja globoko v romantiko prirode in je po svojem predmetu nekaj posebnega. Avtor je že trideset let upravitelj Schwarzenbergovih gozdov ter je o njih mnogo napisal. Vse to je posnel v navedenem delu, ki je izšlo sedaj že v drugem izdanju. V posebnem oddelku govori o „spomina vrednih in starih drevesih češkoslovanskih“, na pr. o mnogo-stoletnem sedmerodebelskem jesenu, ki mu narod pravi: „Pri sedmih bratih“.

Nik. Voznik.